

קוֹנְטֵרַס

זְמַן יָקָר

יבאר כי הזמן יקר, וחבל לאבד אותו, ובשום כסף אין יכולים לקנות זמן שאבד, ואדם דואג על אבוד ממונו, ואינו דואג על אבוד זמיו, דמיו חוזרים אכל זמיו אינם חוזרים, על-כן ישמר מאד על הזמן היקר.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אִם הִיָּה אָדָם יוֹדֵעַ אֶת עֶרְךָ הַזְּמַן, אֲזִי הִיָּה שׁוֹמֵר עָלָיו מִכָּל מִשְׁמַר, אֲךָ דָּא עָקָא שָׂרַב בְּנֵי-אָדָם אֵינָם יוֹדְעִים לְהַעֲרִיף עֶרְכּוֹ שֶׁל הַזְּמַן, וְעַל-כֵּן הֵם מְבַלִּים אוֹתוֹ בְּשִׁטּוֹת, בְּהִבָּל הַבָּלִים, וּמְדַבְּרִים דְּבָרִים בְּטָלִים, וּמְפַטְפְּטִים כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחָם, וְזֶה אֲשֶׁר עוֹקֵר אוֹתָם מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת; כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְשׁוֹמֵר עַל זְמַנּוֹ הַיְקָר, וְלוֹמֵד תּוֹרָה וּמִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּמְקִיָּם מִצְוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, אֵין עֶרְךָ לְמַעַלְתּוֹ בְּשָׁמַיִם, כִּי הוּא מְמַשִּׁיף עַל עֲצָמוֹ אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, אוֹרוֹת צַחְצַחוֹת, וְנִשְׁמָתָם נִדְבָקָת בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. לֹא-כֵן מִי שֶׁמְבַלֵּה אֶת זְמַנּוֹ הַיְקָר בְּפִטְפוּטֵי סָרְק, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וְנִעֲשֶׂה הֵכִי אֲמַלֵּל בְּחַיִּים, אֲשֶׁר מִזֶּה בָּא, שֶׁבְּנֵי-אָדָם מִתְאַבְּדִים, כִּי הַשְּׁעָמוּם הוֹרֵג אוֹתָם לְגַמְרֵי. וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי אָדָם הַזּוֹכֶה לִידֵעַ אֶת יְקָרַת הַזְּמַן, וְאֲשֶׁר יָכוֹל לְקַנּוֹת בְּכָל רֵגַע עוֹלָמוֹת עַל גְּבֵי עוֹלָמוֹת, עַל-יְדֵי שֶׁקִּיְדָה רַבָּה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְשִׁפְיַת הַנְּפֶשׁ — לְשַׁפֵּף אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים, וּבְקִיּוּם מִצְוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלַעֲזֹר לְאֲמָלָלִים, אֲשֶׁר רַק בְּשִׁבִיל זֶה נִבְרָאוּ — לְנַצֵּל אֶת זְמַנּוֹ הַיְקָר; כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חֵי בְּזֶה הָעוֹלָם, יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַרְּבֵה טוֹב; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינּוּ מְבַלֵּה אֶת זְמַנּוֹ בְּהִבָּל וָרִיק, וּמְנַצֵּלוֹ רַק בְּקִדְשָׁה וּבְטַהָרָה.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרסט)

קונטרס

זמן יקר

א.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי הזמן יקר מאוד, ואי אפשר לקנותו בשום ממון שבעולם, ורואים בני-אדם דואגים על אבוד דמיהם וממונם וחספציהם הגשמיים, ואינם דואגים על אבוד ימיהם, אשר באמת אין לה עוד שטות יותר גדולה מזו, כי דמיו וממונו ודבריו הגשמיים יחזרו אליו ביום מהימים, לא-כן היום שעבר אף פעם לא יחזר לו, ואפלו השעה שעברה לא תחזר, ואפלו רגע שעובר לו בחיים — כבר עבר, ולעולם לא ישוב; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לחקק בדעתך, אשר הזמן יקר מאוד, וצריכים לשמרו מכל משמר, ולא לבטלו בהכל הכלים לריק, אלא אדם צריך להרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא בלשון שרגיל בה, ולשיח ולספר לפניו יתברך את כל אשר עם לבבו ויהיה חזק בזה, וידע ויאמין אשר כל דבור ודבור

שְׁמַדְבָּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא הַצְּלָחָה נְצַחִית, הַצְּלָחָה כְּזוֹ, שְׂאִין לְתֹאֵר וְאִין לְשַׁעַר כָּלֵל, כִּי בְּזֶה שְׁמַדְבָּרִים אֵלִיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְמַשִּׁיכִים עַל עֲצָמוֹ אֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי הַדְּבוּר הוּא הַכְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ הַשְּׁפַע. וְלִכֵּן רָאָה, בְּנֵי הַיָּקָר, אֵימַתִּי שֵׁשׁ לָךְ רַק אֵיזָה זְמַן פְּנוּי תִּדְבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כַּאֲשֶׁר אַתָּה מְדַבֵּר עִם חֲבֵרֶיךָ. וּבְאַמַּת מָה לָּךְ לְפִטְפֹּט דְּבָרִים שֶׁל מָה בְּכָךְ עִם חֲבֵרֶיךָ, אֲשֶׁר אֵלּוֹ סֵתָם דְּבָרִים בְּטָלִים וּמְבֹטָלִים וְלֹא יֵצֵא לָךְ מֵהֶם דְּבָר, יוֹתֵר טוֹב לָךְ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד טוֹב מִלְּדַבֵּר אֵלִיו יִתְבָּרַךְ, וְאִין עוֹד דְּבָר יָפֵה בְּעוֹלָם כְּמוֹ הַדְּבוּר שְׂאָדָם מְדַבֵּר אֵלִיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה ב'): אֵין מְדַבֵּר אֶלָּא דְּבוּר, שְׁנֵאמַר: "וּמְדַבְּרֶךָ נְאוּה"; וְזֶה עֵקֶר הַיְפִי שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל — כְּשִׁזְזוּכָה לְדַבֵּר תָּמִיד אֵלִיו יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁר לְפָנָיו שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, וְשׁוֹמֵר עַל דְּבוּרֵי פִיו לֹא לְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם בְּעֵלְמָא, כִּי אֵין דְּבָר שְׁמֵבִטֵל אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁל הָאָדָם כְּמוֹ הַשִּׁיחָה שְׁשִׁחַ שִׁיחַת חֲלִין עִם חֲבֵרוֹ, אֲשֶׁר חָבֵל עַל כָּל רַגַע שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ לְאִבּוֹד, כִּי אֵף פַּעַם לֹא יַחְזֹר, אֲבָל בְּזֶה שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּל דְּבוּר וְדְבוּר עוֹלָה לְמַעְלָה וְעוֹשֶׂה רַעַשׁ גְּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, וְאִם בְּנֵי-אָדָם הָיוּ יוֹדְעִים אֶת מַעְלַת הַדְּבוּר שְׁמַדְבָּרִים אֵלִיו יִתְבָּרַךְ, הָיוּ מְדַבְּרִים כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה אֵלִיו יִתְבָּרַךְ

היכן שרק היו הולכים, היכן שרק היו עומדים היו מדברים אל הקדוש-ברוך-הוא, ומכל שכן וכל שכן כשזוכים ללמד את התורה הקדושה, אין לתאר ולשער את גדל הזכות שיש לאדם בשעה זו, שאז הוא נכנס בחכמתו יתברך, ובכל רגע ורגע שלומד תורה, הוא בורא מלאכים השומרים אותו, על אחת כמה וכמה באין ערך כשזוכה שהלמוד מביא אותו לידי מעשה, וזוכה לקיים את מצוותיו יתברך, אשר אז בורא פתות שלמות של מלאכים, (כי על-ידי שהאדם מקיים את מצוותיו יתברך, על-ידי-זה הוא בורא פתות מלאכים), השומרים אותו בזה העולם, ומלוים אותו בעולם הבא, וכמאמרם ז"ל (שמות רבה, פרשה לב, סימן ו'): עושה אדם מצוה אחת, הקדוש-ברוך-הוא נותן לו מלאך אחד, עושה שתי מצוות, הקדוש-ברוך-הוא נותן לו שני מלאכים, עושה ארבע מצוות, נותן לו הקדוש-ברוך-הוא חצי מחנהו; מכל שכן כשעושה רבוי מצוות, הקדוש-ברוך-הוא נותן לו את כל המחנות של מלאכים שילוו אותו. ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, מה מחכה לך, אם אתה תנצל את הזמן היקר בשיחה בינו לבין קונו, ותתפלל אליו יתברך, ותספר לו יתברך את כל אשר עם לבבך, ותשמר מאד לא לדבר דברים בטלים עם חבריך וידידיך, אשר חבל על כל דבור ודבור, כי כל דבור ודבור שמדברים לבטלה הוא כמו זרע

לבטלה, רחמנא לצלן, ולכן שמר על פתחי פיה, ואל
 תדבר כל העולה על רוחך, כי סתם תסתבך ביסורים
 ובמחלקת ובמריבות על לא דבר; כי רב הצרות
 והיסורים שהאדם סובל בזה העולם הם רק מפני
 הדבור. וכמו שאמר החכם מכל האדם (משלי כא, כג):
 "שמר פיו ולשונו, שמר מצרות נפשו"; וכשאדם שומר
 את פיו, ואינו נכנס בוכוח עם אף אחד, על-ידי-זה
 שומר מצרות נפשו, שאין לו עסק עם אף אחד ואינו
 מסתבך עם אף אחד, וחי את חייו, מאחר שמרגיל את
 עצמו לדבר רק אל הקדוש-ברוך-הוא, ומכל שכן וכל
 שכן כשהאדם זוכה ולומד תורה בהתמדה רבה, אשר
 אין למעלה מזה, כי התורה הקדושה היא חכמתו
 יתברך, ובכל דבור ודבור של תורה, אדם מקים מצות
 עשה, וכשהאדם לומד תורה, התורה משמרתו מכל רע
 בנערותו ונותנת לו אחרית ותקנה בזקנותו (מסכת סופרים,
 פרק טז); ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להתמיד בלמוד
 התורה הקדושה, ויומם ולילה תהיה בתוך התורה
 הקדושה, ועל-ידי-זה ימחל לך הקדוש-ברוך-הוא על
 כל עוונותיך, ותזכה לחזר בתשובה שלמה, ותגיע אל
 הטהרה הכי עליונה. וכמאמר ז"ל (תנא דבי אליהו רבה, פרק
 יח): בא וראה כמה גדול כחה של התורה, שמטהרת
 את פושעי ישראל בזמן שעושים תשובה אפלו
 מעבודה זרה שבידם, כי אין טהרה אלא דברי תורה.

זמן יקר

קעג

וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְלַמַּד בְּכָל יוֹם תּוֹרָה.
וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תָּנָא דְבֵי אֵלֵיהּ זוטא, פֶּרֶק א'): כִּיּוֹן
שֶׁקָּרָא אָדָם תּוֹרָה וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים וְשָׁנָה מְדַרְשׁ,
הַלְכוֹת וְאַגְדוֹת, וְשָׁנָה הַגְמָרָא וְשָׁנָה הַפְּלִפּוּל לְשָׁמָּה,
מִיָּד רֵוַח-הַקֶּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלָיו. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּאֵין
עָרָךְ כָּלֵל כְּשֶׁהָאָדָם מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-
זֶה הוּא מוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי בְּשַׁעֲהָ
שְׂמֻקָּיִם אֶת הַמִּצְוֹת בְּדַבְרֵיִם גְּשָׁמִיִּים, הֲרִי הוּא מְהַפֵּךְ
אֶת גְּשָׁמֵיֹת הָעוֹלָם הַזֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי כָּל הַמִּצְוֹת
מְלַבְּשׁוֹת בְּדַבְרֵיִם גְּשָׁמִיִּים, וּבְזֶה שֶׁאָדָם אוֹכֵל וְשׁוֹתָה
וְיֹשֵׁן וּמְבָרַךְ עַל הָאֲכִילָה וְהַשְּׁתִיָּה וְהַשְּׁנָה וּמְקַיֵּם מִצְוֹת,
וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְתַלַּבֵּשׁ בְּצִיצִית וּמְנִיחַ תְּפִלִּין, וְאוֹמֵר
בְּרָכוֹת וְשׁוֹמֵר שֶׁבֶת וְאוֹכֵל מֵאֲכָלִים כְּשֵׁרִים, עַל-יְדֵי כָּל
זֶה הוּא מְקַיֵּם מִצְוֹת, וְאִף שֶׁהוּא מְסַתּוּבֵב בְּעוֹלָם
הַגְּשָׁמִי וְהַחֲמָרִי הַזֶּה, עִם כָּל זֹאת הוּא מְקַיֵּם אֶת
מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקָּר, מֶה
לְפָנֶיךָ וְתַמִּיד תִּזְכֹּר אִיךָ "הַזְּמַן יָקָר" מְאֹד, וְעֲלִיךָ לְשָׁמֵר
עַל הַזְּמַן שְׁלֶךְ, וְאִם תִּצְיֵת אוֹתִי לֹא תִתְחַרֵּט — לֹא
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקָּר, כִּי אָדָם נִבְרָא

ונשלח אל זה העולם לזמן מגבל, ואינו יודע מתי יקראו לו בחזרה ויפשוט את הגוף ויטמינוהו בקבר, והנשמה תעלה למעלה בחזרה אל מקור מחצבתה; ולכן ראה לשמור מאד על "הזמן היקר" שלך, כי עליך לדעת, אשר אם אדם נשלח לזה העולם לשליחות, ובכל יום ובכל שעה ובכל רגע יכולים לקרא אותו בחזרה, אזי צריך לשמור מאד מאד על "הזמן היקר" שלו. ורואים בחוש שבני-אדם לא נוהרים בדברים כאלו, וחושבים שיש להם עוד הרבה זמן, ומשם נמשך להם כל הצרות והמרירות והמכאובים; כי אם אדם היה יודע שאין זמן כלל, ועוד מעט הוא צריך לעזוב את זה העולם, ומה שהוא יכול לחטף בכל יום תורה ומצוות ומעשים טובים, תפלה ושיחה בינו לבין קונו, חסד וצדקה, אז היה מזדרז בדברים כאלו מאד, מאחר שאינו יודע מתי יקראו אותו בחזרה, ועל-כן עליו להיות מוכן בכל יום ובכל שעה ובכל רגע לחזור אליו יתברך. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לשמור על "הזמן היקר" שלך, ואל תהיה שבור, ושום דבר לא ישבר אותך, אלא תשתדל מאד לשמח את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ותדע שהוא יתברך אב הרחמן ומוחל על כל העוונות, ואם האדם שב בתשובה שלמה אליו יתברך, ומתודה על כל מה שהוא עשה — מיד נמחל לו הכל, וכשתדע דבר זה, אז תהיה בשמחה עצומה;

פי בדרך כלל למה האדם אינו רוצה לחזור בתשובה?
 ולמה קשה לו לחזור בתשובה? כי חושב שכדי לשוב
 בתשובה מי יודע מה צריכים לעשות, ובאמת
 הקדוש-ברוך-הוא אינו רוצה מהאדם כלום, רק את
 הדבור — שיתודה לפניו ויגיד: "חטאתי, עויתי,
 פשעתי, והרע בעיניך עשיתי", ויפרש את כל שיחתו
 אליו יתברך, ועל-ידי-זה לא יזוז משם עד שימחל לו
 הקדוש-ברוך-הוא על כל עוונותיו. וכן אמרו חכמינו
 הקדושים (מדרש שוחר טוב, תהלים ק): בשעה שאתה עומד
 ומתפלל יהיה לבך שמח, שנאמר: "עבדו את השם
 בשמחה", כי אין עוד שמחה יותר גדולה מזו שהאדם
 מתפלל, והקדוש-ברוך-הוא שומע תפלתו, וכל דבור
 ודבור שמדבר נשמע ונתקבל למעלה בכל העולמות.
 וכמאמרם ז"ל (מדרש תנחומא, פרשת וירא): אמר להם
 הקדוש-ברוך-הוא, הוו זהירים בתפלה, שאין מדה
 אחרת גדולה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות, ואפלו
 אין אדם כדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו, כיון
 שמתפלל ומרבה בתחנונים אני עושה חסד עמו; הרי
 שלך לפניך, אדם יכול לעבר כפר על הכל ונפל,
 רחמנא לישיכון, בעמקא דתהומא רבא, עם כל זאת אם
 הוא חוזר בתשובה, ובא ומתפלל להקדוש-ברוך-הוא,
 ומספר לו את כל מה שעבר עליו בחיים, הקדוש-ברוך-
 הוא מוחל לו. ועל-כן ראה לשמור על הזמן היקר שלך,

ובכל פעם שיש לך פנאי תשיח ותספר לפניו יתברך את כל אשר עם לבבך, ותפרש הכל בפרטי פרטיות, ואז לא תזוז משם עד שימחל לך הקדוש-ברוך-הוא.

וחכמינו הקדושים אמרו (מדרש תנחומא, פרשת וישלח): אין הקדוש-ברוך-הוא חפץ לחיב בריה, אלא מבקש שיתפללו הבריות לפניו ויקבלם; ולכן, ראה בני היקר, לשמר על "הזמן היקר" שלך, ואל תלך בטל, כי בפרוש אמרו חכמינו הקדושים (כתבות נט): הבטלה מביאה לידי שעמום — שהוא שגעון, ולידי זמה — שהוא זנות ולכלוך ותועבות רעות; אלא תלמד תורה בהתמדה עד מאד ובשקיפה עצומה, כי סוף כל סוף לא ישאר ממך רק מה שאתה לומד, כי בשעה שאתה לומד תורה, אתה נכנס בתוך חכמתו יתברך, או שתקיים את מצוותיו יתברך, שהם רצונו יתברך, ובשעה שאתה מקיים את מצוותיו יתברך, אתה מתלבש באורות צחצחות, אורות עליונים, כי יש רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה כנגד רמ"ח איברי האדם ושס"ה גידי האדם, ובשעה שאדם קים איזו מצוה נמשך אור על אותו איבר שהוא כנגד המצוה הזו, ובשעה שנוזהר לא לעשות עברה נמשך אור על הגיד הזה, ולכן תרבה במצוות, ותמשיך על עצמך אור וזיו וחיית ודבקות הבורא יתברך שמו, או שתעשה חסד עם הבריות ותעזר להם, ועל-ידי-זה יעזר לך הקדוש-ברוך-הוא,

וַיַּעֲשֶׂה עִמָּךָ חֶסֶד, או שְׁתַּשִּׁיחַ וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יתְבַרַךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ וְכָל מַה שְׁמַעִיק לְךָ וְכָל מַה שְׁמַצְעֵר אוֹתְךָ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תַעֲבֹר עַל הַכֹּל. וּבְאַמַּת בְּדָבָר זֶה הֵינּוּ שִׁיחָה וּתְפִלָּה בֵּינּוּ לְבֵין קוֹנּוֹ, אַתָּה יְכוּל לְמַלֵּא אֶת כָּל שָׁעָה וְשָׁעָה שְׁלֹךְ שְׁלֹךְ תִּלְךָ לְאֲבוּד, הָעֵקֶר רְאֵה לְשֹׁמֵר עַל "הַזְמַן הַיָּקָר" שְׁלֹךְ, וְאִם אַתָּה מְתַעֲיֵף לְךָ לִישָׁן, כְּדֵי שְׁתַּנַּיֵּחַ לְמַחִין שְׁלֹךְ, וְאִם אַתָּה רָעֵב לְךָ לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת, כְּדֵי לְהַשְׁבִּיעַ אֶת רַעֲבוֹנְךָ וּלְהַרוּוֹת אֶת צִמְאוֹנְךָ, הָעֵקֶר אַל תִּלְךָ בְּטֵל, כִּי הַבְּטָלָה מְבִיאָה לִיַּדֵּי עֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת, וְהַשְׁעָמוּם הוֹרֵס אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, כִּי אָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת תָּמִיד עָסוּק, או לְעֵבֵד או לִישָׁן או לֶאֱכֹל או לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְקַיֵּם מִצְוֹת או לְעַסֵּק בַּתְּפִלָּה, סֵתֵם כֶּף לְבַטֵּל אֶת הַזְמַן זֶה הוֹרֵס אֶת הָעֲצָבִים וְאֲנָשִׁים נִכְנָסִים בְּדַכְאוֹן מִחַמַּת זֶה. וְלִכֵּן רְאֵה לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁךָ לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, כִּי בְּזֶה שְׂאֵתָה תִּהְיֶה בְּשִׁמְחָה, עַל-יַדֵּי-זֶה יִתְרַחֵב מִחָךְ וְדַעְתְּךָ, וְתִזְכֶּה לְהַכִּלֵּל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִשְׁמֹר עַל זְמַנְךָ הַיָּקָר, כִּי בְּאַמַּת גַּם הַזְמַן הוּא נִבְרָא מִמֶּנּוּ יתְבַרַךְ, כִּי הוּא יתְבַרַךְ אֵין סוּף וּבְאֵין סוּף לֹא שִׁיךְ תְּפִיסָה וּמַחֲשָׁבָה כָּלֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ אֶלָּא עַל-יַדֵּי כָּלִים, כִּי הָאוֹרוֹת הַהִכְרַח שִׁיתְּלַבְּשׁוּ בְּכָלִים, וְהַכָּלִים הֵם בְּעֲצָמָם נִבְרָאִים, וְעֵקֶר הַכָּלִי הוּא הַזְמַן, שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא צִמְצָם אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית מֵעִלָּה לְעֻלּוֹל, מִשְׁכָּל עֲלִיוֹן עַד שְׁכָל תַּחְתּוֹן,

עד שהגיע אל העולם הזה הגשמי והחמרי, והלביש את עצמו בתוך הימים שהם המדות, כמו שכתוב (תהלים לט, ה): "ומדת ימי", הימים הם המדות, והצמצומים והימים הם השעות והרגעים שבהם, ולכן בידיעות אלו תזכה לשמר על "הזמן היקר" שלך, ותמשיך על עצמך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו; אשרי מי שיחזיק בזה, ואז טוב לו כל הימים.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי אין עוד דבר כל-כך יקר בחיים כמו הזמן, ובני-אדם מזלזלים בו מאד, ויכולים לראות איך הם שורפים את "הזמן היקר" שלהם בשטיות, ומדברים ומפספסים דברים בטלים, ועוקרים את עצמם מחי החיים ממנו יתברך; כי באמת אם היה לאדם ישוב הדעת אמתי, שהכל לכל אין סוף ברוך-הוא, והוא יתברך מחיה ומנהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועולם העשייה מקשר אל עולם האצילות, כי העולם הזה נקרא עשייה, כי זה עולם הגשמי והחמרי, והעולם הבא נקרא אצילות — לשון אציל ונכרת, כי הוא אין סוף ברוך הוא, אשר אין בו שום תפיסה והשגה כלל, ועל-כן

זמן יקר

קעט

אשרי מי שמכניס בעצמו האור הזה, שהוא אור פשוט, אור נעלם, ועם כל זאת האדם מבטל עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ועל-ידי-זה מתקשרת העשייה אל האצילות. ועקר הדבקות והבטול לבא אל הקדוש-ברוך-הוא הוא על-ידי שמרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, וכל מה שצריך בין בגשמי ובין ברוחני מדבר רק עם הקדוש-ברוך-הוא; כי באמת חבל לדבר עם בני-אדם ולפטפט אהם, אשר הם רק ישברו אותך, כי אין דבר כזה שהאדם יכול לעזור לך, רק הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, אשר אין לו כבר שום חיזו דהאי עלמא, הוא רק בטל ומבטל אל אין סוף ברוך הוא, ואינו רואה ואינו שומע ואינו מרגיש רק את אמתת מציאותו יתברך עמו כדאי לדבר, כי יחזק ויעודד וישמח אותך ויחזיר אותך אליו יתברך; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, להשמר לא לדבר עם כל אחד, אשר סתם ינתק אותך ממנו יתברך, ויבטל לך את "הזמן היקר", ולבסוף מאומה לא יהיה בידך. חזק ואמץ והתקרב אל הצדיק האמת שבידור הזה הדבוק בחי החיים בו יתברך, ועליך לדעת, שצריכים הרבה לבקש את הקדוש-ברוך-הוא למצא את הצדיק הזה שהוא חכם אמת, היכול להלביש את עצמו בכל מיני לבושים, אף שמצד אחד הוא דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, והוא בטל ומבטל באין סוף ברוך הוא, אבל מצד

שני יכול להוריד את עצמו אל כל אדם אפלו אל הכי גרוע והכי פושע, ולהחזיר גם בו אלקותו יתברך, שירגיש גם-כן נעם וזיו וערבות ודבקות באין סוף ברוך הוא; אשרי מי שזוכה למצא צדיק אמתי כזה, שאז גם לו טוב בזה ובבא לנצח נצחים.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי "הזמן יקר" עד מאד וערכו רב ללא שעור וערך, ואי אפשר לקנותו בשום כסף שבעולם, ולכן ראה לשמר עליו מכל משמר, ותשמר מאד מאד שלא תפל בעצבות ובעצלות ובחלישות הדעת, ואף שעובר עליך כל-כף הרבה צרות ויסורים ומרירות ועגמת נפש ושפיכות דמים, ונדמה לך כאלו אבד מנוס ותקנה ממך, עם כל זאת עליך להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, וזה בעצמו נקרא שמירת הזמן, כי בזה שהאדם אינו מתיאש, ואינו נשבר משום דבר, אז יודע להחשיב את הזמן, כי יודע אשר "הזמן יקר" מאד. ומתי רואים שאדם מבזבז את זמנו? בשעה שיש לו זמן לחשב מעצמו או מאחרים, ולהשבר ולפל בדכאון וביאוש ובעצבות, זה סימן שהוא מבזבז את "הזמן היקר" שלו; כי באמת מי שמתחזק בכל מה שעובר עליו, ואינו מסתכל על שום

זמן יקר

קפא

צָרָה שְׁבָאָה עָלָיו, אֶלֶּא בּוֹרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וַיּוֹדַע שְׂאִין בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, הוּא יוֹדַע שֶׁ"הַזְּמַן יָקָר" מְאֹד, לֹא-כֵן מִי שֶׁנוֹפֵל בְּעִצְבוֹת וּבְעִצְלוֹת וּבְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וְנִשְׁבַּר מִכָּל אָדָם, זֶה מְבַטֵּל אֶת זְמָנוֹ הַיָּקָר. וְעַל-כֵּן רָאָה לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמָּה בְּכָל מִיּוֹנֵי אָפְנִים שְׁבַע עוֹלָם, וְשׁוּם דָּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָהּ, וְאַפְלוֹ אִיזוֹ צָרָה שֶׁתְּהִיָּה לֹא תוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָהּ, הָעֵקֶר תָּמִיד תָּבֵא לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּל מָה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ, וְזֶה יִרְחִיב לְךָ אֶת הַדַּעַת וְתִזְכֶּה לָבֵא לְגַדְלוֹת הַמַּחֲזִין, וְאִז תִּרְאֶה אֶת יְקַרְת הַזְּמַן; כִּי בְּאַמַּת בְּשַׁעָה שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צְרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, אִז רַחֲמָנָא לְצַלָּן, נִעְקַרְת דַּעַתוֹ וְנִצְטַמְצַם מַחוּ, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אָבֵד מְנוּס וְתִקְוָה מִמְנוֹ, וּמִתִּיאַשׁ לְגַמְרֵי, וּכְבָר אִינוֹ שׁוֹמֵר עַל הַזְּמַן שְׁלוֹ, כִּי עַל-פִּי-רַב אֵלֹו שֶׁהַזְּמַן לֹא יָקָר אֶצְלָם זֶה בָּא לָהֶם רַק מִחַמַּת תִּקְוָה הִיאֹוֶשׁ, שֶׁהֵם מִיאֲשִׁים וְנַפּוּלִים בְּעֵינֵי עֲצָמָם מְאֹד, כִּי מִי שֶׁיּוֹדַע אֲשֶׁר אֵין בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, רַק הַכֵּל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וַיּוֹדַעִים אֶת יְקַרְת הַזְּמַן, אִז שׁוּם דָּבָר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָם; עַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְשַׁכַּח מִהָעֵבֶר, וְתִזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִיּוֹנֵי אָפְנִים שְׁבַע עוֹלָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמָּה אֹר וְזִיו וְחִיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ. וְתִשְׁמֹר אֶת "הַזְּמַן הַיָּקָר", וְתָמִיד תִּנְצֵל אוֹתוֹ אוֹ בְּשִׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁתִּדְבַּר

תמיד אל הקדוש-ברוך-הוא, הן שאתה הולך ברחוב, הן שאתה מטייל בחדר ובגנה שלך, והן שאתה הולך לקנות בחנות, והן שאתה בבית, והן שאתה בבית-המדרש, תמיד אתה מדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, וכן תנצל את הזמן לקיים את מצוותיו יתברך, אשר כל רגע ודקה שמקיימים את מצוותיו יתברך, מקבלים שכר לאין קץ ולאין סוף, כי על-ידי כל מצוה ממשיכים אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, וכן תלמד את התורה הקדושה, אשר אין ערך ללמוד התורה, כי כל העולם כולו אינו שוה נגד דבור אחד של תורה, ואם היו בני-אדם יודעים מעלת למוד התורה הקדושה, ואיך שעל-ידי למוד התורה נכנס בחכמתו יתברך, אז אף פעם לא היו מבטלים את הזמן היקר, והיו שומרים עליו מאד, והיה נמשך עליהם אור וזיו וחיות ודבקות. אשרי מי ששומר את הזמן היקר.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!